

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه جغرافیا

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A.)
گرایش: جغرافیا و برنامه ریزی شهری

عنوان:

پتانسیل یابی گردشگری شهری به منظور برنامه ریزی بهینه مطالعه موردی شهرستان سردشت

استاد راهنما:

دکتر اکبر پرهیزکار

استاد مشاور:

دکتر پروانه شاه حسینی

پژوهشگر:

ابراهیم خضری

تقدیم به:

روان پاک مادرم، عزیز و سایه گسترم که مهر آسمانش تا ابد

بر لوح جانم مهر گشته است؛

پدر بزرگوارم، کوه ستر و اقیانوس بیکران سکوت و مظهر

عشق و ایثار و تلاش؛

برادران و خواهران عزیزم، دلگرمی های زندگیم؛

همسرم، مظهر مهربانی و فداکاری

و در نهایت تقدیم به فرزند دلبندم (احسان) که وجودش

روشنایی بخش زندگیم است.

تشکر:

برخود لازم می دانم، از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر اکبر پرهیزکار که زحمت راهنمایی این پایان نامه را به عهده داشتند و سرکار خانم دکتر پروانه شاه حسینی که مشاوره این پایان نامه را عهده دار بوده اند، و نیز از آقای دکتر حسین مجتبی زاده خانقاهی که به عنوان استاد داور نکته نظرات خود را در مورد پایان نامه بیان فرمودند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین جا دارد نهایت تشکر و قدردانی را از مدیر گروه محترم سرکار خانم دکتر مقیمی به جا آورم.

همچنین لازم می دانم از تمامی دوستان، همکاران و همکلاسی های گرامیم که هرکدام به نوعی بنده را در این تحقیق یاری نموده اند، از جمله: آقایان فرزاد بریاجی، صلاح محمدی، آرش آذرنیاد، محمد محمدیان، مصطفی قادری، منصور رحمانی، غلامحسین عزیزیان و همچنین از کلیه مسئولین هواشناسی و ریاست محترم هلال احمر شهرستان سردشت صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم.

در آخر از نغمه های زندگی ام پدرم، برادرانم، و خواهران عزیزم و همسر و فرزندم که با محبت های بی دریغشان مرا سیراب نمودند و همواره پشتیبان من در راه رسیدن به این امر بودند تشکر و قدردانی می کنم و دستان پر مهرشان را می بوسم.

با آرزوی توفیق و سربلندی روزافزون برای همه این عزیزان

ابراهیم خضری

« تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد »

اینجانب **ابراهیم خضری** دانش‌آموخته مقطع **کارشناسی‌ارشد ناپیوسته** به شماره دانشجویی **88083797800** در رشته **جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری** که در تاریخ **1391/11/30** از پایان‌نامه خود تحت عنوان **پتانسیل یابی گردشگری شهری به منظور برنامه ریزی بهینه، مطالعه موردی شهرستان سردشت** با کسب نمره **17** و درجه **عالی** دفاع نموده‌ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

- 1- این پایان‌نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان‌نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.
- 2- این پایان‌نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم‌سطح، پایین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- 3- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره‌برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان‌نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحدهای مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- 4- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: ابراهیم خضری

تاریخ و امضا: 1392/10/15

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	1
فصل اول:	2
کلیات تحقیق	2
مقدمه:	3
1-1- بیان مسئله تحقیق :	4
1-2- هدف تحقیق :	7
1-3- اهمیت موضوع تحقیق:	7
1-4- سئوالات تحقیق :	7
1-5- فرضیات تحقیق:	7
1-6- پیشینه ی تحقیق:	8
1-7- قلمرو تحقیق :	9
1-8- روش تحقیق:	11
1-8-1- جمع آوری اطلاعات:	11
1-8-2- تجزیه و تحلیل اطلاعات:	11
1-9- جامعه آماری:	14
1-10- محدودیت های تحقیق:	14
1-2- تعاریف مفاهیم و اصطلاحات	16
1-1-2- گردشگری و گردشگر:	16
2-1-2- مفاهیم نخستین	17
2-2- اقسام گردشگری از دید سازمان جهانی جهانگردی شامل موارد زیر است:	18
1-2-2- گردشگری بین الملل	18
1-1-2-2- گردشگری ورودی:	18

- 18.....گردشگران خروجی: 2-1-2-2
- 18.....گردشگران درون مرزی: 2-2-2
- 18.....گردشگری داخلی: 3-2-2
- 18.....گردشگری ملی: 4-2-2
- 19.....تاریخچه ی سفر و گردشگری 3-2
- 23.....تاریخچه سفر و سیاحت در ایران 4-2
- 24.....1-4-2 سازمان های مؤثر بر عملکرد صنعت جهانگردی عبارتند از :
- 25.....2-4-2 خلاصه وضعیت جهانگردی در برنامه پنج ساله توسعه:
- 25.....1-2-4-2 برنامه سوم پنج ساله عمرانی کشور(1341-1345)
- 26.....2-2-4-2 برنامه چهارم عمرانی پنج ساله کشور (1346-1350)
- 26.....3-2-4-2 برنامه پنجم عمرانی کشور(1351-1356)
- 26.....4-2-4-2 برنامه ششم عمرانی کشور (1357-1361)
- 27.....5-2 عوامل مؤثر بر گسترش صنعت گردشگری:
- 28.....1-5-2 افزایش اوقات فراغت:
- 29.....2-5-2 گسترش شهر نشینی:
- 30.....3-5-2 دگرگونی در نگرش نسبت به سفر:
- 31.....4-5-2 افزایش سطح در آمد سرانه:
- 32.....6-5-2 انگیزه های سفر:
- 32.....6-2 انواع گردشگری:
- 32.....1-6-2 گردشگری فرهنگی - آموزشی:
- 33.....2-6-2 گردشگری ماجراجویانه:
- 34.....3-6-2 گردشگری ورزشی
- 34.....4-6-2 گردشگری درمانی:
- 35.....5-6-2 گردشگری روستایی:

36.....	6-6-2- گردشگری قومی
36.....	7-6-2- گردشگری شهری:
37.....	8-6-2- گردشگری مبتنی بر کسب و کار
38.....	9-6-2- گردشگری مذهبی:
38.....	10-6-2- گردشگری مبتنی بر رویدادها
40.....	11-6-2- گردشگری برای دیدار بستگان
40.....	12-6-2- گردشگری در طبیعت
42.....	1-12-6-2- اهمیت و مزایای گردشگری محیط زیست
43.....	2-12-6-2- تبدیل ایده آل ها به گردشگری پایدار محیط زیست:
44.....	7-2-7-2- جاذبه های گردشگری
45.....	1-7-2-1- جاذبه های تاریخی:
45.....	2-7-2-2- جاذبه های فرهنگی:
46.....	3-7-2-3- جاذبه های طبیعی:
48.....	8-2-8-2- مبانی نظری
48.....	1-8-2-1- توسعه ی پایدار صنعت گردشگری
48.....	1-1-8-2-1- نتایج اعلامیه ریو در مورد توسعه پایدار
49.....	2-1-8-2-2- استراتژیهای توسعه پایدار
50.....	2-8-2-2- اهداف گردشگر پایدار
50.....	9-2-9-2- برنامه ریزی بهینه (گردشگری)
51.....	1-9-2-1- اهمیت برنامه ریزی گردشگر
53.....	نتیجه گیری فصل دوم
54.....	فصل سوم:
54.....	بررسی وضعیت
54.....	طبیعی، اجتماعی و اقتصادی شهرستان سردشت

55	1-3-1- موقعیت جغرافیایی
64	2-3-3- کوهپایه ها و دشت ها
66	1-4-3- درجه حرارت و بارش
70	2-4-3- بادهای
71	3-4-3- منابع آب
73	3-4-4- خاک (زمین شناسی)
75	3-4-5- پوشش گیاهی (مراتع و جنگل کاری)
77	3-5- خصوصیات عمده جمعیتی شهرستان سردشت
77	3-2- پیشینه تاریخی شهرستان سردشت
80	3-5-1- تعداد مطلق جمعیت :
81	3-5-2- روند حرکات طبیعی و مکانی جمعیت :
84	3-5-3- ترکیب سنی و جنسی جمعیت :
88	3-5-4- درصد باسوادی :
88	3-6- ویژگیهای اقتصادی
90	3-6-1- ترکیب شاغلان :
93	نتیجه گیری فصل سوم
94	فصل چهارم:
94	یافته های تحقیق و آزمون فرضیات
95	1-4- شاخصه های گردشگری شهری نقاط شهری شهرستان سردشت
95	4-1-1- اماکن تاریخی و فرهنگی
95	4-1-1-1- نقاط جنگلی
99	4-1-1-2- تپه ی باستانی موکاسیر(شهر آفتاب) :
105	4-1-1-3- حمام قدیمی سردشت (گرمابه بیستون سردشت)
106	4-1-1-4- پل تاریخی قلعه تاسیان

108.....	5-1-1-4- مهمترین بناهای مذهبی و زیارتی شهرستان سردشت
108.....	2-1-4- مراکز تجاری
108.....	1-2-1-4- بازارچه های مرزی
110.....	2-2-1-4- پوشاک بومی منطقه
110.....	1-2-2-1-4- پوشاک زنان
112.....	6-2-2-1-4- پوشاک مردان
113.....	3-1-4- اماکن طبیعی داخل نقاط شهری
113.....	1-3-1-4- باغ های انگورسیاه
114.....	2-3-1-4- چشمه آب معدنی گراوان:
116.....	3-3-1-4- آبشار شلماش
117.....	4-3-1-4- رود خانه زاب کوچک
120.....	5-3-1-4- کوههای معروف سردشت
121.....	2-4- تحلیل SWOT
121.....	1-2-4- ارزیابی محیط بیرونی و درونی (IE)
121.....	1-1-2-4- ارزیابی محیط درونی
123.....	2-1-2-4- ارزیابی محیط بیرونی
127.....	2-3-4- تدوین استراتژیهای (راهبرد) توسعه توریسم شهرستان سردشت
127.....	1-2-3-4- استراتژیهای SO (Maxi-Max)
127.....	2-2-3-4- استراتژیهای ST (Maxi-Min)
128.....	3-2-2-4- استراتژیهای WO (Min- Maxi)
128.....	4-2-2-4- استراتژیهای WT (Mini- Min)
131.....	نتیجه گیری فصل چهارم
132.....	فصل پنجم:
132.....	نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

135.....نتیجه گیری

136.....پیشنهادات و راهکارها

138.....منابع:

فهرست جداول

عنوان

صفحه

- جدول 1-1- ماتریس تهدیدات، فرصت‌ها، نقاط ضعف و نقاط قوت (SWOT).....14
- جدول شماره 1-2- جنبه های مثبت و منفی آثار زیست محیطی گردشگران بر جامعه میزبان.....43
- جدول (1-3) تقسیمات سیاسی شهرستان سردشت-
1390.....58
- جدول شماره 2-3- سطح بندی ارتفاعی (توپوگرافی)بستر جغرافیایی شهر سردشت.....63
- جدول شماره 3-3- ریسک زمین لرزه های احتمالی برای منطقه آذربایجان.....64
- جدول شماره 3-4- آمار وقوع زلزله در شهرستان سردشت(دوره آماری 2007-
1984).....64
- جدول شماره 3-5- آب و هوایی شهرستان سردشت.....68
- جدول شماره 3-6- در صد نزولات جوی در فصول مختلف در شهرستان سردشت.....69
- جدول 3-7- مقایسه درجه حرارت های سالیانه ایستگاه سینوپتیک شهرستان سردشت با چند شهرستان استان در سال
1377.....70
- جدول شماره 3-8- جهت بادها در فصول مختلف در شهرستان سردشت.....71
- جدول شماره 3-9- جمعیت و روند رشد آن در شهرستان سردشت.....84
- جدول شماره 3-10: نسبت جمعیت شهرستان سردشت به کل استان آذربایجان غربی در سال
1385.....84
- جدول شماره 3-11: ترکیب جمعیتی شهرستان و شهر سردشت بر حسب سن.....86
- جدول شماره 3-12: ترکیب جنسی شهرستان سردشت در سال 1375
.....86
- جدول شماره 3-13- شاخص های نیروی انسانی شهرستان و شهر سردشت در سال 1375
.....90
- جدول شماره 3-14- شاغلان بخش های سه گانه اقتصادی شهرستان و شهر سردشت در سال 1375
.....91
- جدول شماره 1-4- مهمترین مسائل و مشکلات روستا از دیدگاه و نظرات اهالی روستاها.....97
- جدول شماره 2-4- ماتریس ارزیابی نقاط ضعف و قوت ناشی از عوامل درونی.....124
- جدول شماره 3-4- ماتریس ارزیابی نقاط فرصت و تهدیدهای ناشی از عوامل بیرونی.....126
- جدول شماره 4-4- ترکیب عوامل درونی و بیرونی.....127

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
69.....	نمودار شماره 3-1 دایره ای درصد نزولات جوی در فصول مختلف در شهرستان سردشت.....
55 تا	نمودار شماره 3-2 مقایسه رشد جمعیت شهرستان و شهر سردشت در طی سال های 55 تا
84.....	1385.....
سال	نمودار شماره 3-3 نمودار سنی جمعیت شهرستان سردشت در سال
87.....	1375.....
1365 سال	نمودار شماره 3-4 ترکیب جنسی جمعیت شهرستان سردشت در سال 1365
88.....	88.....
سال	نمودار شماره 3-5 ترکیب جنسی جمعیت شهرستان سردشت در سال
88.....	1375.....
شهر	نمودار شماره 3-6 و 3-7 شاغلان بخش های سه گانه اقتصادی شهرستان و شهر سردشت.....
93.....	93.....

فهرست عکس ها و نقشه ها

صفحه	عنوان
.....	عکس شماره 4-1 مربوط به ساختمان محل اصابت بمب شیمیایی.....
95.....	95.....
.....	عکس شماره 4-2 مربوط به ساختمان محل اصابت بمب شیمیایی.....
97.....	97.....

عکس شماره 3-4-مربوط به حیاط مرکزی تپه باستانی موصاصیر.....	102.....
عکس شماره 4-4-مربوط به دوران ماننا در تپه باستانی موصاصیر.....	103.....
عکس شماره 4-5- حمام قدیمی شهر سردشت.....	105.....
عکس شماره 4-6- پل تاریخی قلا تاسیان.....	107.....
عکس شماره 4-7- آب معدنی گراوان.....	116.....
عکس شماره 4-8- آب معدنی گراوان.....	117.....
عکس شماره 4-9- آبشار شلماش.....	118.....
عکس شماره 4-10- آبشار شلماش.....	119.....
عکس شماره 4-11- رودخانه زاب.....	121.....
عکس شماره 4-12- رودخانه زاب.....	122.....
نقشه شماره 1-1- موقعیت شهرستان سردشت.....	11
نقشه شماره 3-1- راههای ارتباطی شهرستان سردشت.....	57
نقشه شماره 3-2- تقسیمات سیاسی شهرستان سردشت.....	59
نقشه شماره 3-3- توپوگرافی شهرستان سردشت.....	62.....

نقشه شماره 3-4 نقاط هم ارتفاع شهرستان سردشت.....

67.....

نقشه شماره 3-5 آب های سطحی و منابع آب شهرستان سردشت.....

73.....

نقشه شماره 4-1 موقعیت بازارچه مرزی شهرستان سردشت..... 131.....

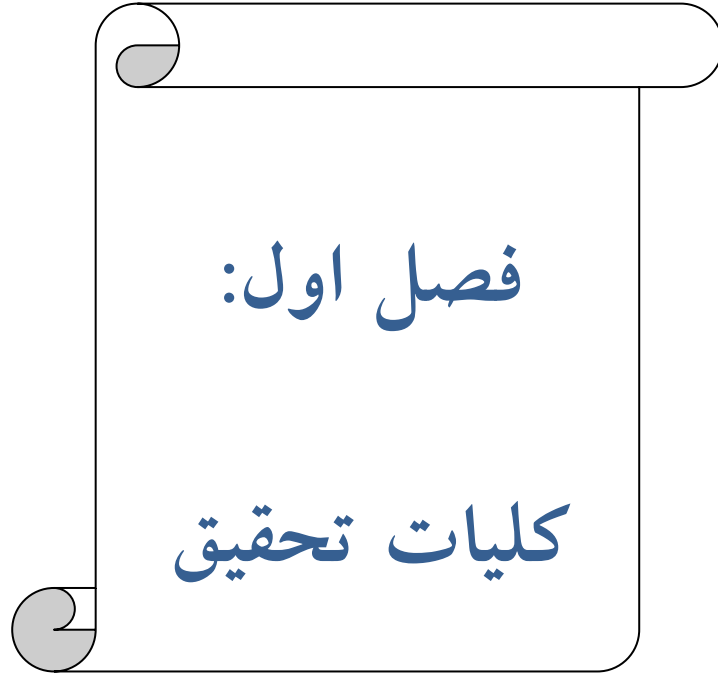
نقشه شماره 4-2 تاسیسات و تجهیزات زیربنایی شهرستان سردشت..... 131.....

چکیده

این پژوهش شناسایی نواحی مستعد توسعه گردشگری در شهرستان سردشت را مد نظر دارد برای این منظور از مدل اکوگردشگر و تکنیک SWOT استفاده شده است. هر یک از پارامترهای انجام شده در مدل اکوگردشگر از قبیل شکل زمین (در صد شیب، ارتفاع از سطح دریا و جهت های جغرافیایی)، خاک شناسی (حاصل خیزی، عمق بافت و زهکشی)، پوشش گیاهی (تراکم فرم رویشی و وضعیت مراتع)، سنگ، شناسایی مناطق حفاظت شده، وضعیت اقلیمی (توزیع دما، رطوبت، روزهای آفتابی و سرعت متوسط باد) و دبی آب، به طور جداگانه بررسی و نقشه رقومی هر یک تهیه گردید. لایه های فوق طبق هدف مورد نظر و بر اثر داده های پیشنهادی مدل اکوگردشگر صورت گرفت و تجزیه و تحلیل، جمع بندی و ارزیابی داده ها با استفاده از نقشه ی نهایی پهنه بندی نواحی مستعد توسعه گردشگری شهرستان سردشت تهیه شد. همچنین با استفاده از تکنیک SWOT نقاط قوت و ضعف گردشگری در این شهرستان بررسی و تحلیل شده است.

در این تحقیق مشخص شد که با وجود آثار و ابنیه تاریخی - فرهنگی بسیار و جاذبه های طبیعی و همچنین پتانسیل بالای شهرستان سردشت از نظر گردشگری، در صورت برنامه ریزی صحیح و اصولی، مدیریت کارا و تربیت نیروی انسانی ماهر، گردشگری شهری می تواند در کنار جاذبه های طبیعی سبب ارتقاء و توسعه گردشگری در این شهرستان شود.

کلید واژه: گردشگری، برنامه ریزی بهینه، شهرستان سردشت.

مقدمه:

امروزه توسعه جهانگردی به عنوان پر درآمدترین صنعت روز دنیا، یکی از اهداف اصلی برنامه ریزان، دست اندرکاران و مسئولان دولتهای حاکم در اکثر کشورهای جهان است. افزایش جمعیت، پیشرفت علوم و فنون، افزایش زمان آزاد و فراغت و بسیاری از عوامل دیگر، باعث جلب توجه عموم مردم به مقوله جهانگردی شده است، لذا متخصصین این صنعت با توجه به شناخت و آگاهی ویژه خود، اذعان دارند که توسعه جهانگردی بدون پیشرفت و توسعه زیرساخت ها و ارکان آن به هیچ عنوان میسر نمی گردد.

مروری بر تاریخ و پیشینه این صنعت پررونق، بیانگر این مطلب است که ظهور و فعال شدن جهانگردی مرهون توسعه حمل و نقل (به ویژه راه آهن در گذشته) و اتومبیل در دنیای امروزی بوده است چرا که تا قبل از پیشرفت صنعت حمل و نقل و ایجاد تسهیلات جهت مسافرت، سفرها در حیطه طبقه محدودی از اشراف بوده است که بیشتر انگیزه هایی غیر از تفریح، ماجراجویی، دیدار از جاذبه ها و ... داشته اند.

امروزه صنعت جهانگردی به عنوان یکی از مهمترین صنایع جهان که نقش عمده ای در بهبود وضعیت اقتصادی کشورها و توسعه ی اقتصادی آنها دارد، از سوی کارشناسان، مدیران و برنامه ریزان اقتصادی کشورهای مختلف مورد توجه قرار گرفته است، تأثیر اقتصادی این صنعت به حدی قابل ملاحظه است که حدوداً مخارج 10٪ از سرمایه جهان را در بر می گیرد. به واسطه این توجه ویژه و به منظور بهره برداری مؤثرتر از این صنعت در راستای توسعه اقتصادی، ارکان اصلی صنعت جهانگردی کانون توجه برنامه ریزان بوده است، مواردی نظیر منابع جهانگردی، حمل و نقل، تأسیسات و تجهیزات جهانگردی

توسعه ی فعالیت های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در بسیاری از ابعاد با فعالیت های مرتبط با امر جهانگردی گره خورده است. کسب درآمدهای ارزی از منابع غیر نفتی در ایران، تأکید بر توسعه روابط فرهنگی با سایر ملل و تمدن ها و سایر مقولاتی از این دست، متولیان امر را به بازنگری در اهداف و برنامه ها واداشته است. لذا توجه به نقش زیرساخت ها و ارکان اصلی جهانگردی که در

واقع بدون آنها و یا در صورت ضعف در هر یک از آنها، توسعه در صنعت جهانگردی امکان پذیر نمی باشد، به عنوان یکی از چالش های اصلی دست اندرکاران و برنامه ریزان و از همه مهمتر مسئولان کشور قرار گرفته است.

1-1- بیان مسئله تحقیق :

گردشگری در دنیای قدیم منحصر به امور زیارت، پیام رسانی، مسافرت های استثنایی جاسوسان و ماجراجویان و همچنین طالبان علم بود، امروزه به مثابه یکی از مسائل مهم و مؤثر اقتصادی و یکی از عوامل برجسته ارتباطی، اجتماعی و فرهنگی در سطح جهانی درخور و توجه و بررسی است (سهمگین، 1384، 2). در واقع گردشگری به مثابه صنعتی مؤثر و تأثیر گذار بر جوامع توانسته است توجه سیاست گذاران و برنامه ریزان را به خود جلب کند. این صنعت، فعالیتی گسترده است که تأثیرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست محیطی مهمی را با خود به همراه دارد و هر یک در جای خود قابل بحث و بررسی است (علیزاده، 1382، 57). در بسیاری از کشورهای جهان که به توسعه گردشگری پرداخته اند، تأثیرات درخور توجهی بر اقتصاد مشاهده می شود. از طرفی این صنعت می تواند در توسعه منطقه ای نیز نقشی مؤثر ایفا کند. به عبارتی، توسعه خدمات جهانگردی علاوه بر اینکه اصالت های منطقه ای را برجسته می سازد، از حاصل آن در حفظ و ساماندهی این اصالت ها و نیز به وجود آوردن توازن بهینه منبع و طرز استفاده مناسب از آن برای حفظ و نگهداری و رشد و توسعه منابع طبیعی و ملی نیز بهره می جوید، و همزمان با آن از مزایای اقتصادی مربوط به آن هم برخوردار می شود (میکائیلی، 21، 1379 و 22). در فرهنگ و بستر، گردشگر به کسی اطلاق می شود که برای سرگرمی و تفریح، یا به قصد امور فرهنگی سفر می کند (کاظمی، 1385، 21).

دشواری های زندگی شهرنشینی و آلودگی هوا و آلودگی های صوتی، خستگی ناشی از کار در مشاغل شهری، تکرار و یکنواخت بودن شرایط زندگی در شهر و دیگر موارد مشابه، انسان شهرنشین را وادار می کند تا برای رفع خستگی و استراحت به طبیعت پناه ببرد (رضوانی، 1380، 15).

بزرگ ترین تولید و مصرف قرن 21 حول محور تولید و مصرف اوقات فراغت است که گردشگری بخش مهمی از اوقات فراغت را پر می کند (پاپلی یزدی، 1386، 1)

در شرایط امروز جهانی بکارگیری راهبرد های نوین در زمینه توسعه پایدار برای نابودی فقر و ایجاد اشتغال و امنیت غذایی و پایداری محیط زیست ضروری است در نتیجه یکی از راهبردهای کشورهای جهان توسعه و گسترش گردشگر در نواحی محروم و دارای پتانسیل های لازم برای گسترش گردشگری است (شاکری، 1383، 23). آینده یافتنی نیست بلکه ساختنی است بنابراین آینده جایی نیست که به آنجا می رویم بلکه جایی است که آن را به وجود می آوریم (مبینی دهکردی، 1389، 404).

توسعه فرایند مستمر تنظیم هدفها در راستای بهزیستی مردم یک جامعه و کوشش در دستیابی به آن هدف هاست. در ایران طی سال های متمادی تاریخ توسعه، اهداف توسعه به رغم برخورداری کشور از ظرفیت پتانسیل های زیاد، به مانند اغلب کشورهای در حال توسعه با مسائل و تنگناهای بسیاری در امر برنامه ریزی و اجرا مواجه بوده است. این مسائل و تنگناها خود دارای ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، حقوقی و ... بوده و امید می رفته در قالب برنامه های میان مدت برطرف شده و اهداف توسعه تحقق یابد (صالحی، 1389، 421).

جهانگردی مبتنی بر یک گرایش قوی و بهره مندی از طبیعت و جلوه های حیرت انگیز خلقت به جنگلهای، دره ها، کوهستان ها، مکانهای تاریخی و روستاها و شهر های دور دست و تماس با مردمان ساکن در دهکده ها و شرکت در مراسمات محلی آنان صورت می گیرد و آثار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ایجاد اشتغال و توسعه منطقه را به همراه دارد.

گردشگر از دید جامعه شناسی و روانشناسی اجتماعی سبب رشد شخصیت و شکوفایی استعداد ها و ارتقاء سطح دانش و معرفت افراد می گردد و انسان ها را یاری می دهد تا با شناخت تنوع فرهنگ ها، ارزش ها و سنن ملی اقوام گوناگون، برخورد محوری فایق آیند و در جهت وحدت خاندان انسانی گام بردارند و از یکدیگر بیاموزند (پوریا، 1373، 7).

اثرات سازنده اقتصادی گردشگری را در زمینه های زیر می توان یافت :